

HORROR SOCIOLOGICUS

Michał Roch Kaczmarczyk

HORROR SOCIOLOGICUS

ESEJ O SOCJOLOGII DYSTOPIJNEJ

Wydawnictwo Naukowe Scholar
Warszawa 2026

Recenzje: prof. dr hab. Rafał Drozdowski
prof. dr hab. Anna Giza

Projekt okładki: Maryna Wiśniewska
Redakcja i korekta: Bogdan Baran

Copyright © 2026 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikację dofinansowano ze środków Wydziału Nauk Społecznych,
Instytutu Socjologii i Programu Wsparcia Humanistyki Gdańskiej
Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-68091-95-3
doi 10.7366/9788368091953

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Wydrukowano w Polsce

Dystrybucja: ATENEUM
www.ateneum.pl

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział I. W oparach optymizmu	37
1. Optymizm poznawczy.....	39
2. Optymizm jako projekcja	44
3. Optymizm moralny	52
4. Optymizm instytucjonalny	59
Rozdział II. Horror sociologicus.....	77
1. Człowiek w ciemności.....	77
2. Działanie jako walka	98
3. Pułapki ról społecznych.....	106
4. Instytucje jako źródło cierpień	112
5. Tragizm nowoczesności	135
6. Eskalacja kontroli społecznej	147
7. Tożsamość jako reakcja obronna.....	152
Rozdział III. Teatro grottesco	159
1. Sens we mnie.....	163
2. Człowiek poza sobą	179
3. Tajemnica rytuału.....	198
4. Gra interesów.....	211
5. Utracona przyszłość.....	224
Rozdział IV. Apologetyka optymizmu	233
1. Estetyka socjologiczna.....	234
2. Wartości społeczne czy prywatne iluzje?	239
3. Czekanie na odpowiedź.....	246

4. Obietnica porozumienia.....	248
5. Uciec przed społeczeństwem	254
6. Głęboka utopia	260
Rozdział V. Zwierciadło dystopii.....	275
1. Efemeryczny optymizm utopii.....	277
2. Oblicza dystopii.....	294
3. Dystopia a nowoczesność.....	308
4. Dystopia a socjologia.....	316
5. Sublimacja negatywności.....	374
Zakończenie	389
Bibliografia	397
Indeks nawisk.....	419